

Álomvilág

Kopott, fakult kötet, a címe is időszerűtlenül hangzik „Álomvilág”, s a szerzőjére vajjon ki emlékszik még hivatásos irodalomtörténészeken kívül? Ambrus Zoltán rég meghalt, húsz éve, vagy tán száz, a világ, amelyben élt s amelyről írt, az idők tengerének végtelen mélységeibe süllyedt. Igaz, Anyegin világa is elsüllyedt s a verses regény mégis sokmillió példányban forog a Szovjetunió népének kezén, csakúgy, mint a többi orosz klasszikus. Csehov világa is rég elsüllyedt, de az írás e nagy mestérének a műveit most adják ki újból Moszkvában gyönyörű kiadásban, számunkra elképzelhetetlenül nagy példányszámban. A mi nagy íróink könyveit hiába keressük. Kifogytak, nem kaphatók s új kiadás nem jelenik meg. Ambrus, Tóth Béla, Bródy Sándor, Krúdy, Cholnoky Viktor, Tömörkény István, Papp Dániel, a magyar novella nagy művészeinek még a neve is lassan feledésbe merül, s ennek egyik fájdalmas mellékszövege a magyar próza lassú, de fokozatos hervadása. Költőink még vannak, szép verseket még írnak magyar nyelven, de a művészi próza, még a hivatali, a közéleti, a mindennapos beszéd is lassan leromlik, a színek elhalványulnak, az állítmány nem cseng, az alany fakó s a jelzők szürkék. Mintha fűrészpport nyelne az emberi. Különleges és fájdalmas magyar tünet ez, mert akár a moszkvai, akár a londoni vagy párisi lapokat veszi kézbe az ember, az anyanyelv tekintélye olyan mély, a tiszta és romlatlan beszéd hagyományja olyan erős, hogy az idők változhatnak, a nyelv, az anyanyelv mindig tiszta és szép marad. Az „Álomvilág” Ambrusnak nem is a legszebb és legjobb munkája. De ebben a novellás kötetben sem talál az olvasó hamis ritmust, téves mondatfűzést, de talál finom humort, mélabús ironiát s tökéletesen csengő szép magyar nyelvet. Mély tisztelettel ajánljuk a magyar kultuszminiszter és az Egyetemi Nyomda figyelmébe, hogy a kitűnő új tankönyvek után elfeledett klasszikusainkat adják az ifjúság és a közönség kezére, gyönyörűség és okulás céljából.

KISS DEZSŐ